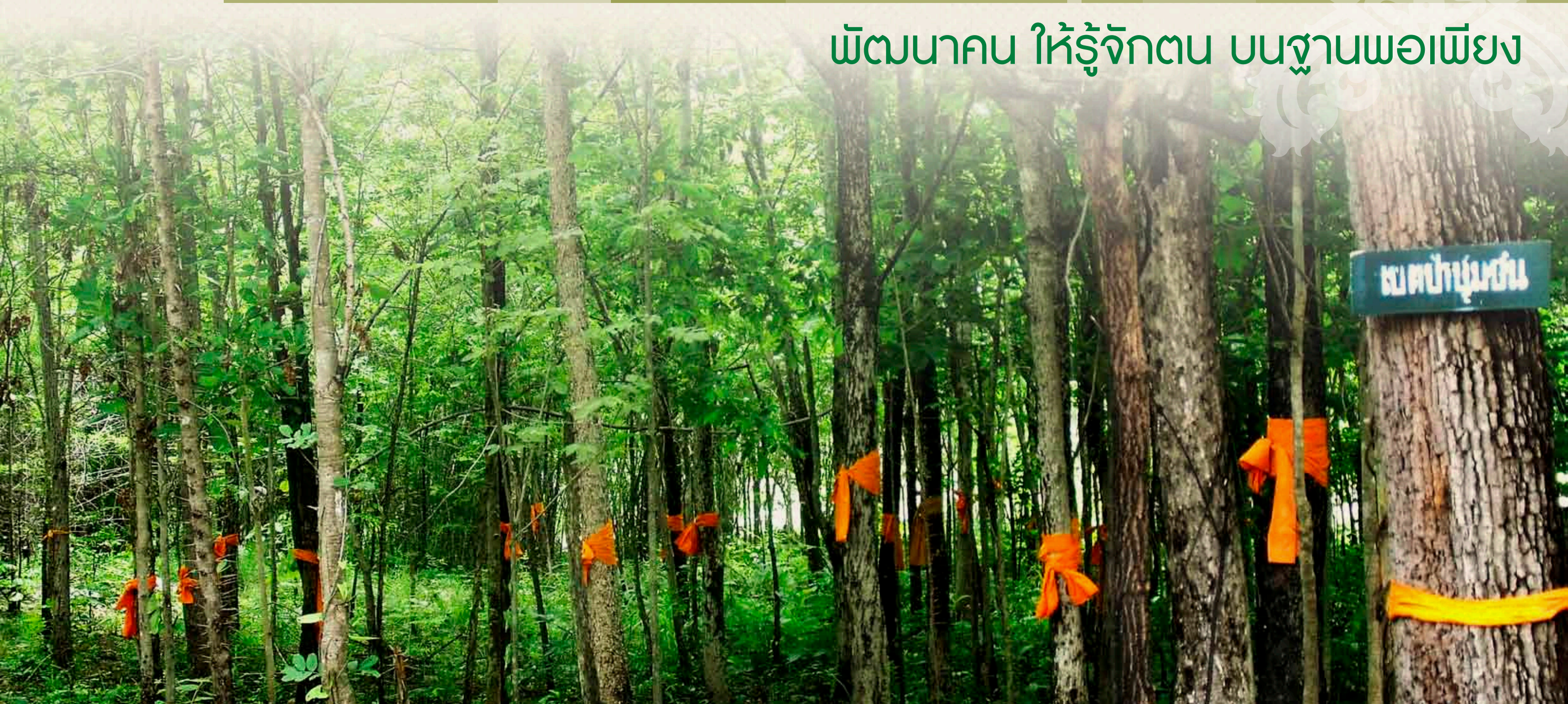

ตำบลนาโบสถ์

อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

พัฒนาคณ ให้รู้จักตน บนฐานพอเพียง

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๖ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๑๘ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๕ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๒ แผนที่ความรู้
- ๓๔ ลครายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๓๘ ภาคนวนก

วิสัยทัศน์ของตำบลนาโบสถ์

"สิ่งแวดล้อมดี เงินงอกงามชุมชน

ห่างไกลวัฒนธรรม เกษตรกรรมปลอดภัย

เศรษฐกิจพอเพียง"

โมเดลนาโบสต์ : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

สภาพ แวดล้อม

สภาพผืนป่าสีเขียวรกครึ้มที่เห็นอยู่นี้ ใครจะเชื่อว่าครั้งหนึ่งเคยเหลือแต่กอไผ่ คอไม้ หลังถูกแผ้วถางทำลายลงอย่างหนัก จากการที่รัฐเปิดให้สัมปทานป่าไม้ ได้เปลี่ยนแดนดินถิ่นอุดม เปลี่ยนวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้คนที่เคยพึ่งพิงให้ความเคารพ คิน น้ำ และป่า มาอิงความเจริญตามกระแสทุนนิยม จนเกิดผลกระทบติดตามมา หากด้วยใจมุ่งมั่นและพลังที่เข้มแข็งของคนในชุมชนที่ลุกขึ้นมาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ตำบลนาโบสถ์ยืนหยัดขึ้นมาใหม่ และกลายเป็นฐานการพัฒนาตำบลบนวิถีแห่งความพอเพียงจนถึงทุกวันนี้

ตำบลนาโบสถ์ อยู่ห่างจากอำเภอวังเจ้าประมาณ ๑๕ กิโลเมตร แบ่งเป็น ๕ หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ ๘,๓๐๐ คน ผู้คนในชุมชนอพยพมาจากหลายที่ รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีพื้นที่ ๘๐,๘๐๖.๒๕ ไร่ (๑๔๕.๒๘ ตารางกิโลเมตร) เป็นที่ราบเชิงเขาติดกับภูเขาสูง ตอนกลางเป็นที่ราบลาดไปทางทิศตะวันออก มีสายน้ำสำคัญคือ คลองทราย คลองบง คลองประดาง และคลองชะเอื้อม และด้วยความที่มีพื้นที่ติดกับอุทยานแห่งชาติลานสางและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จึงมีทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีพรรณพืช ผัก และสมุนไพรหลากหลายชนิดให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ 🔥

ความเป็นมา

ตำบลนาโบสถ์ มีวิถีความเป็นมาที่ยาวนาน จึงผ่านเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงมากมาย ที่มีผลกระทบ
ต่อชีวิตความเป็นอยู่ในหลายๆ ด้าน จนสามารถสร้างกระบวนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาาร่วมกันในระดับ
ตำบล บนฐานพัฒนาการแต่ละยุคสมัย ได้ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๕๒๖

ยุคสร้างบ้านแปงเมือง

วิถีชีวิตของคนในนาโบสถ์มีความใกล้ชิดและเคารพธรรมชาติ ผ่านความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ "ศาลเจ้าพ่อคอกไม้ทอง" ซึ่งเป็นกุศโลบายควบคุมพฤติกรรมความผิดในการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้คนและทรัพยากรธรรมชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๒๙

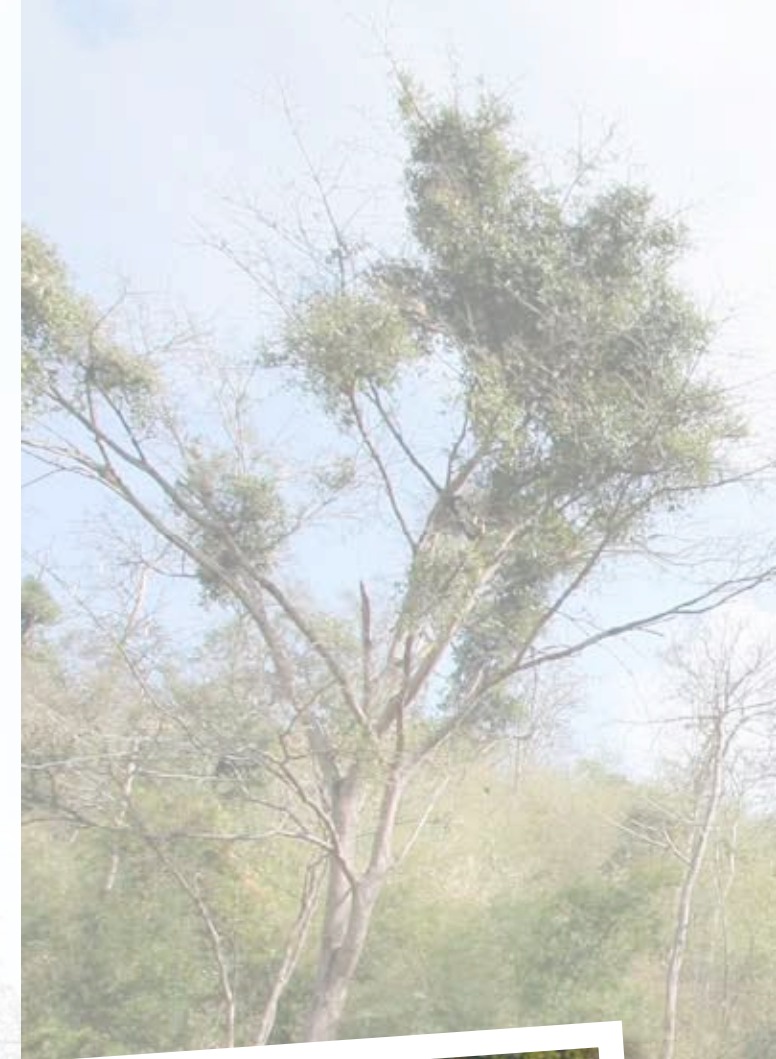
ยุคสัมปทานป่าไม้

เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในพื้นที่ มีการเข้ามาสัมปทานป่า และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นถนน ไฟฟ้า ขั้วของเครื่องใช้ การส่งเสริมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ก่อเกิดภาวะหนี้สินตามมา โดยหลังสัมปทานเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ผู้คนอพยพเข้ามาจับจองที่ดินทำกินที่เคยเป็นพื้นที่ป่า เกิดปัญหาทรัพยากรเสื่อมโทรม และเกิดความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ

พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔

ยุคเริ่มต้นแก้ปัญหา

เกิดปัญหาแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่ ทำให้ผู้นำชุมชนตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ผลผลิตจากป่าลดลง เกิดการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ก่อให้เกิดการเริ่มต้นกิจกรรมปลูกป่าในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่หมู่ ๗ บ้านท่าทองแดง และสร้างความร่วมมือกับหน่วยราชการ เช่น ตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อกันพื้นที่สำหรับปลูกป่า

พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๕

ยุคประสานความร่วมมือ

การปรับตัวลุกขึ้นมาแก้ปัญหาเองของตำบล แต่ยังมีข้อจำกัด จากปัญหาที่หนักหน่วงทำให้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ แขนงสำคัญเริ่มประสานการทำงานกับภาคภายนอก โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชน และแนวร่วมในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เสริมพลังในการทำงานพัฒนาชุมชน บนพื้นฐานที่ชุมชนเป็นผู้กำหนด ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หมู่ ๘ เริ่มมีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่าชุมชนอย่างเป็นทางการ รวมทั้งทำงานร่วมกับภาคีสำคัญๆ ในพื้นที่ เช่น กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ขยายการจัดตั้งป่าชุมชนไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ ในตำบล และขอขยายพื้นที่ป่าชุมชน และสร้างความชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากป่า รวมทั้งสร้างกติกาป่าชุมชนในระดับตำบล ภายใต้การขับเคลื่อนงานของผู้นำชุมชน ในนาม "เครือข่ายป่าชุมชนตำบลนาโบสถ์"

พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๒

ยุคขยายงานพัฒนา

ยกระดับจากงานป่าชุมชนไปสู่งานพัฒนาและแก้ไขปัญหาในมิติอื่นๆ ทั้งเรื่องปากท้อง การทำมาหากิน การจัดการหนี้ การจัดการกองทุนสวัสดิการ การออมทรัพย์ และการจัดการปุ๋ย โดยมีพื้นฐานเชื่อมโยงกับงานป่าชุมชนและยืนอยู่บนฐานคนทำงานที่เข้มแข็ง สามารถประสานงานกับหน่วยงานภายนอก จนในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้ขยายงานป่าชุมชนครอบคลุมทั้ง ๘ หมู่บ้าน และขยายองค์ความรู้ด้านป่าชุมชนไปสู่ตำบลอื่นๆ และนำไปสู่การเข้าร่วมโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยโครงการฯ มีบทบาทในการหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาคนทั้งแนวคิดและพฤติกรรม ที่จะนำไปสู่วิถีแห่งการพึ่งพาตนเอง

■ กุณตำบล

ต้นทุนสำคัญของการพัฒนาตำบลแห่งนี้ นอกจากทุนทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ ที่มีพื้นฐานอยู่แล้ว ในแง่ของกำลังคนที่เป็นกลไกหลักในการนำพาชุมชนให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาก็มีความหลากหลาย ได้รับความร่วมมืออย่างสูงจากผู้นำทางการและไม่เป็นทางการ และยังมีรากฐานในการจัดการแก้ปัญหาของตัวเองได้และขยายผลในระดับหนึ่ง ดังที่เห็นจากกระบวนการทำงานจัดการป่าชุมชนตำบลนาโบสถ์ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนจากหลายภาคส่วน ทั้งผู้นำ เยาวชน และอาสาสมัคร ที่เข้ามาประสานความร่วมมือกันผ่านกลไกการทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนตำบลนาโบสถ์ โดยได้รับการหนุนเสริมการดำเนินงานจากภาคีความร่วมมือที่สำคัญ คือ กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) ที่เข้ามาส่งเสริมเรื่องการพัฒนาศักยภาพแกนนำก่อให้เกิดทุนเดิม เรื่องการขับเคลื่อนงานพัฒนาร่วมกันทั้งตำบล ขณะที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ภาคเหนือ (ศูนย์เชียงใหม่) เข้ามาทำวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพป่า ทำให้เกิดการสร้างประสบการณ์การทำงานแก่ผู้นำในชุมชนเรื่องการจัดการป่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) เข้ามาหนุนเสริมด้านการพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน สนับสนุนการจัดการฐานข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เกิดการวางกฎระเบียบตำบลหมู่บ้านที่เอื้อกับวิถีชุมชน ส่วนสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) เน้นดำเนินงาน

เรื่องยาเสพติดและการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้พื้นที่ยึดโยงกลุ่มเยาวชน เข้ามาร่วมทำกิจกรรมงานพัฒนาภายในหมู่บ้าน ทั้งประเด็นยาเสพติดและประเด็นการจัดการป่า อีกทั้งทักษะอาชีพต่างๆ

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายภาคีหน่วยงานที่เข้าสนับสนุนการทำงานที่ไม่เพียงหนุนเสริมการจัดการป่าชุมชน หากยังขยายไปยังมิติอื่นๆ ทั้งงานพัฒนาเยาวชน สวัสดิการสังคม กองทุน และกลุ่มอาชีพเสริมต่างๆ ซึ่งกลายเป็นฐานงานพัฒนา (ทุนเดิม) ของชุมชน ที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่พร้อมจะยกระดับเชื่อมโยงสู่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาก้าวต่อไปของตำบลแห่งนี้ 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ตำบลนาโบสถ์ เข้าร่วมโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล
วิถีพอเพียง ในระยะที่ ๓ โดยมีชมรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาคเหนือ
ตอนล่าง เป็นผู้ผลักดันประสานงาน ซึ่งทางโครงการฯ ได้มีการ
ประเมินพื้นที่พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมและมีทุนเดิมเป็น
พื้นฐานที่แข็งแกร่งในการดำเนินงาน มีรูปธรรมความสำเร็จ คือ
เครือข่ายป่าชุมชนตำบลนาโบสถ์ สามารถขยายงานพัฒนาในด้านอื่นๆ
ผ่านการรวมกลุ่มที่หลากหลายของชุมชน ส่วนทางตำบลนาโบสถ์ได้
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ นี้ด้วยความคาดหวังว่าจะช่วยสนับสนุนให้
เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ยกกระตือรือร้นการทำงาน และพัฒนาคน
เป็นสำคัญ 💧

■ กลไกการขับเคลื่อน

การขับเคลื่อนงานโครงการฯ ตำบลนาโบสถ์ ใช้กลไกคณะกรรมการโครงการฯ ที่เป็นทุนเดิมของพื้นที่คือ "คณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนตำบลนาโบสถ์" ซึ่งเป็นชุดที่มีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล โดยเฉพาะในประเด็นการจัดการป่าชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนจาก ๘ หมู่บ้าน จำนวน ๑๘ คน เมื่อเริ่มต้นโครงการฯ จึงปรับมาเป็นคณะกรรมการโครงการฯ ตำบลนาโบสถ์ และเพิ่มคณะกรรมการโครงการฯ เป็น ๒๑ คน ประกอบไปด้วยผู้นำทางการ ผู้นำธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้าน และครัวเรือนพอเพียงอาสา รวมถึงหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ เช่น ตัวแทนจากอุทยานแห่งชาติลานสาง อบต. วัด ฯลฯ

ด้วยความคาดหวังที่จะนำพาตำบลไปสู่เป้าหมายร่วมกันคือ "พัฒนาคนให้สามารถจัดการตนเองได้บนพื้นฐานความพอเพียง" จึงเกิดกระบวนการปรับความคิดให้มีความมองเห็นร่วมกันในเรื่องของการทำงาน บทบาท และภารกิจของชุดทำงาน ที่มุ่งเน้นให้แต่ละคนมีบทบาทและรับผิดชอบตามความถนัดของตนเอง

สำหรับบทบาทคณะกรรมการโครงการฯ จะมีหน้าที่ออกแบบแผนตำบลวิถีพอเพียง ตามข้อเสนอที่ได้รับจากการเปิดเวทีพูดคุยในระดับหมู่บ้าน และขับเคลื่อนงานกิจกรรมตามแผนติดตามสรุปผลการดำเนินงาน รวมทั้งบริหารโครงการฯ ประสานงานกับภาคีหน่วยงานราชการ ท้องถิ่น และการศึกษา โดยในช่วงแรกก็ยังคงมีอุปสรรคสำคัญคือ คณะกรรมการโครงการฯ บางส่วนไม่เข้าใจในบทบาทของตัวเอง ทำให้เกิดข้อตกลงในการกระจายบทบาทการทำงาน ระบุผู้รับผิดชอบ

กิจกรรมให้ชัดเจน รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น โดยมีหลักคิดในการทำงานที่ทำให้ทักษะการทำงานเพิ่มขึ้นว่า "จิตอาสา โปร่งใส เท่าเทียม เพื่อให้ตำบลนาโบสถ์เป็นภาระของคนนาโบสถ์ทุกคน" ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการโครงการฯ ที่กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก และเกิดวัฒนธรรมการทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยมีเวทีประชุมคณะกรรมการโครงการฯ เป็นเครื่องมือสำคัญใน

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลนาโบสถ์

การสร้างความเข้าใจ เรียนรู้ กำหนดแนวทาง สรุป ติดตาม การดำเนินงาน ที่ไม่ได้จำกัดวงอยู่ทำงานของโครงการฯ แต่ขยายไปถึงความเป็นไปและอนาคตของผู้คนในตำบลนาโบสถ์

นอกจากนี้ กระบวนการทำงานยังก่อให้เกิดการขยายตัวของคณะกรรมการโครงการฯ ที่อาสาเข้ามาร่วมผลักดันโครงการฯ ในแผนงานย่อยต่างๆ ทั้งจากครัวเรือนพอเพียงอาสา ผู้รู้ หรือคนต้นแบบในชุมชน และกลุ่มคนรุ่นใหม่ สะท้อนถึงความตื่นตัวของชาวบ้านในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการปัญหา สร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับชุมชนของตนเอง ด้วยจิตอาสาและเสียสละ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการขับเคลื่อนงานของโครงการฯ และมีเจริญ อ่อนแก้ว เป็นประธานโครงการฯ

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

ด้วยมุ่งหวังให้การขับเคลื่อนงานโครงการฯ มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลนาโบสถ์ได้มีความเห็นร่วมกันให้ลูกหลานของชาวตำบลนาโบสถ์ เป็นเจ้าหน้าที่ประจำตำบล ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานและประสานงานระหว่างตำบลและโครงการฯ ซึ่งจะต้องเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับคณะกรรมการโครงการฯ โดยใช้ศักยภาพที่ตนเองมี และเรียนรู้จากคณะกรรมการ

โครงการฯ ที่มีประสบการณ์ โดยบอกเทคนิคการทำงานไว้ว่า "สิ่งที่ยากที่สุดในการทำงานคือ การพิสูจน์ตัวเองด้านความคิด ศักยภาพ ต่อคณะกรรมการโครงการฯ ต้องทำให้เชื่อในตัวเรา เพราะปัญหาอยู่ที่สถานะของตัวเราที่ยังเด็ก เราจึงหันมาพัฒนาตัวเอง บทบาทของเราคือกองเลขาฯ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงาน สำหรับตนเองมีความคาดหวังต่อการเรียนรู้ พัฒนาตนเองผ่านตำแหน่งดังกล่าว อีกทั้งยังถือเป็นการทำงานเพื่อตำบลอันเป็นบ้านเกิดของตนเองอีกด้วย"

ส่วนอีก ๒ กลไกหลักในการขับเคลื่อนระดับโครงการฯ คือ ที่ปรึกษาภาค เข้ามาให้คำแนะนำ ติดตามและประเมินผลดำเนินงานตามแผนตำบล เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหาและขับเคลื่อนงานร่วมกัน รวมทั้งช่วยประสานงาน

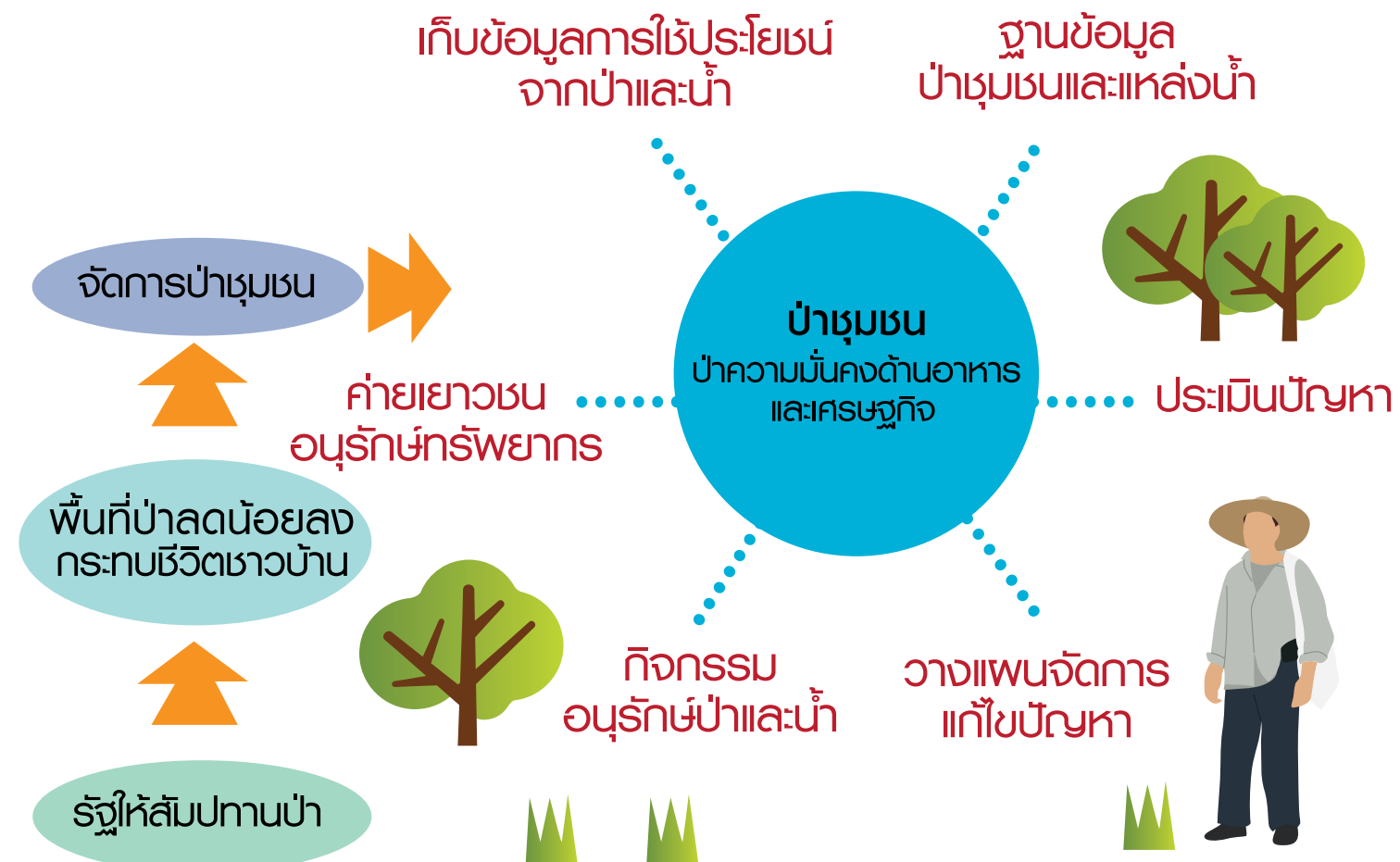

กับฝ่ายบริหารโครงการฯ เพื่อสนับสนุนกระบวนการขับเคลื่อนงานของตำบล และมีเจ้าหน้าที่ประจำภาค เป็นผู้สนับสนุนการทำงาน เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนและเป็นที่ปรึกษาให้แก่เจ้าหน้าที่ประจำตำบล ตลอดจนการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการฯ

จากทุนเดิมก่อนเข้าร่วมโครงการฯ สะสมเป็นประสบการณ์การทำงานพัฒนาชุมชนผ่านการจัดการป่า การขยายฐานงานที่ครอบคลุมไปในมิติเศรษฐกิจและสังคมของนาโบสถ์ โดยคณะกรรมการโครงการฯ ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คำนึงถึงความต้องการจากสภาพความเป็นจริงที่ผ่านการคิด วิเคราะห์และการตัดสินใจร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกัน รับฟังความคิดเห็น มีความโปร่งใสในการทำงาน ผสมผสานกับกระบวนการเรียนรู้ของโครงการฯ และคนทำงาน ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาตำบลนาโบสถ์ไปสู่ความเข้มแข็งในการจัดการตนเอง บนวิถีแห่งความพอเพียง แต่การจะเป็นตำบลวิถีพอเพียงนั้น จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนงานกิจกรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของตำบลในแบบฉบับของคนนาโบสถ์ดังที่ปรากฏให้เห็นในลำดับต่อไป 💧

■ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ การจัดการทรัพยากรป่าชุมชน

การจัดการป่าชุมชนตำบลนาโบสถ์ เป็นรูปธรรมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นวิถีการพึ่งตนเองของผู้คนที่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และความเชื่อเหนือธรรมชาติที่เข้ามากำกับวิถีชีวิตระหว่างผู้ใช้ ผู้ให้ ผู้รับ และผู้รักษา เป็นต้นทุนที่ชุมชนดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เป็นเป้าหมาย และเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการพัฒนาของชุมชนนาโบสถ์ ที่หลายหน่วยงานเข้ามาต่อยอดหนุนเสริมให้เกิดความเข้มแข็ง เมื่อเข้าร่วมโครงการฯ คณะกรรมการโครงการฯตำบลและครัวเรือนพอเพียงอาสา ได้กำหนดให้การจัดการป่าชุมชนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชนไปสู่เส้นทางความพอเพียง โดยขยายการทำงานครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของชุมชน จากเดิมในช่วงแรกที่เน้นอนุรักษ์พื้นที่ป่า ส่งผลให้เกิดการ

ลักลอบของชาวบ้านที่ต้องการผลผลิตจากป่าเพื่อดำรงชีพ เมื่อประกอบกับความคิดที่ว่า "ถ้ามีป่าสมบูรณ์แต่ชาวบ้านไม่มีกิน จะเป็นผลดีต่อป่าได้อย่างไร" ทำให้ปรับแนวคิดและสะท้อนออกมาเป็นกฎระเบียบในการใช้ป่าชุมชนของหมู่บ้านต่างๆ ให้อยู่ในกรอบของการดูแลรักษาป่าไม่ให้ใครบุกรุกเข้าไปทำลาย แต่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงการนำภูมิปัญญาความรู้ที่สะสมและถ่ายทอดมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการอนุรักษ์ผืนป่า เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

แนวทางดังกล่าวถือได้ว่าเดินมาถูกทิศถูกทางและเกิดเป็นรูปธรรมในระดับหนึ่ง ในส่วนที่เหลือคือการเน้นให้ป่าตำบลนาโบสถ์เป็นป่าที่สมบูรณ์ เป็น "แหล่งความมั่นคงทางด้านอาหารและเศรษฐกิจ

ของชุมชน" โดยมีแผนงานร่วมกับโครงการฯ ขยายพื้นที่ป่าชุมชนเพิ่มจาก ๘,๐๐๐ ไร่ เป็น ๑๒,๐๐๐ ไร่ โดยทำกิจกรรมสำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เพื่อนำมาสู่การวางแผนการจัดการและจัดทำระบบฐานข้อมูลป่าชุมชน กิจกรรมการสำรวจข้อมูลสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพื่อจัดทำชุดข้อมูลการวางแผนและประสานความร่วมมือที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหา อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อสร้างวิถีคิด ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่าชุมชน รวมทั้งแผนงานในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยเรื่องการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตำบลนาโบสถ์ ที่จะเป็นเหมือนหลักประกันและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลให้คงอยู่สืบไป

ผลจากการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน ทำให้ชุมชนได้มีชุดข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นแหล่งน้ำ ๑ ชุด และมีข้อมูลการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนที่แสดงทั้งมูลค่า จำนวนความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ฤดูกาลออกผลผลิต ๑ ชุด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในการประเมินสภาพปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ อันนำไปสู่การวางแผนการจัดการแก้ไขปัญหาทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชน อีกทั้งชุมชนยังได้รับการกระตุ้น

ให้รู้รักษาและหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้การจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากร ได้สร้างแรงกระตุ้นให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชน รวมถึงงานพัฒนาท้องถิ่นในมิติอื่นๆ ด้วย เช่น การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อดูแลยามเจ็บไข้ การลาดตระเวนเพื่อความปลอดภัยทั้งยาเสพติด แรงงานต่างด้าว การลักลอบตัดไม้ การทำปุ๋ยชีวภาพ ลดต้นทุนการผลิตและลดการใช้สารเคมี เพื่อสุขภาพและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ แต่ละหมู่บ้านยังได้พัฒนาความรู้ ลักษณะกิจกรรมเด่นที่สัมพันธ์และสะท้อนการพึ่งตนเองขึ้นมามากมาย เช่น หมู่บ้านลาดยาว โคกเค่นเรื่องการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ หมู่บ้านเพชรชมพู ถัดเรื่องการทำปลาสามและน้ำพริก หมู่บ้านใหม่พรสวรรค์ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจักสาน เป็นต้น ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากการร่วมกันดำเนินกิจกรรมในเรื่องป่าชุมชน ทำให้เครือข่ายสามารถขยายสู่การพัฒนาการพึ่งตนเอง เกิดเป็นแนวทางที่ชาวบ้านสามารถดำรงชีพบนลำแข้งของตนเองได้อย่างเข้มแข็ง และยั่งยืนด้วยพลังของความรู้ความคิด ในการพึ่งตนเอง รู้จักตนเอง และการดำรงอยู่ของความเป็นเครือข่ายที่ทำหน้าที่เป็นหัวขบวนในการนำพาความเปลี่ยนแปลง 💧

จุดเรียนรู้

- ๑ ศูนย์สาธิตการเกษตรตำบลนาโปล
- ๒ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหมู่ที่ ๗ บ้านท่าทองแดง

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงาน ในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่า รายจ่ายพลังงานในปี ๒๕๕๓ ลดลง ๐.๕๙ ล้านบาท คิดเป็น ๒๐% ของรายจ่ายด้านพลังงานในปี ๒๕๕๒ ดังแผนภูมิ

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงจากการทำกิจกรรม
ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

คำนวณโดยลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ลงได้ ๑๖๗,๕๖๑ กิโลกรัม จากกิจกรรมปลูกต้นไม้
และกิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

ปรง พรหมมา

เกษตรกร การเพาะกล้าไม้ การทำปุ๋ยหมัก สมุนไพร น้ำหมักชีวภาพ

"ชีวิตเคยบวชเรียนอยู่ ๓ พรรษา ก็เรียนธรรมะบ้างเน้นการสอนตนเองแต่ไม่สอนคนอื่นกลัวเขาเถียงและทำเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานดู ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน ความประพฤติ ถ่ายทอดความรู้ให้เขาอย่างหรือไม่ก็แล้วแต่"

บุญลือ สุขวัฒน์

เกษตรกร การเพาะกล้าไม้ การทำปุ๋ยหมัก สมุนไพร น้ำหมักชีวภาพ

เกษตรกรผสมผสาน

"เราเป็นลูกชาวนา การเกษตรคือวิถีชีวิตของเรา จะทิ้งมันไม่ได้และมันยังเป็นมากกว่าการเกษตร แต่มันหมายถึงปากท้องของครอบครัวด้วย"

บุญมี สุขโกน

เกษตรกร ปรับวิถีชีวิตจากการทำบัญชีครัวเรือน

"มีการทำบัญชีครัวเรือน เห็นว่าเราจ่ายอะไรมาก เช่น จ่ายกับข้าวไม่มาก แต่กินเหล้ามาก บางทีค่าแรงไม่เหลือต้องมีหนี้ แพนยังเลิกไม่ได้ ก็เบาให้กินวันละ ๒๐ บาท ให้แพนคุบัญชี เขาบอกว่าไม่ต้องจกค่าเหล้า อายเขา เราก็บอกว่าอายก็เลิกสิ ตอนนั้นก็เบา แล้วก็เลยเลิกหอย และเลิกเหล้า แต่ว่าแพนยังกินอยู่"

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นายประสพโชค พรหมมา

๒. นายน้อย คั่งรักษา

๓. นายสมจิต อินจันทร์

๔. นางสาวลี ผิดแปลก

๕. นางล้นทม มุลราช

๖. นางประทุม ปิ่นโต

๗. นายนิยม หล้าพรหม

๘. นางสุวรรณ รอดทิม

๙. นายประจักษ์ ศรีดี

๑๐. นายปรง พรหมมา

๑๑. นางมานิต เขียวคุ้ม

๑๒. นางสะอาด เรือศรีจันทร์

๑๓. นางวิจิตรา ชั่งข้าว

๑๔. นางจำลอง กาละศรี

๑๕. นายเที่ยง ใจกล้า

๑๖. นางละเมียด ชั่งข้าว

๑๗. นายพรวน ศรีมาลา

๑๘. นายเจือ สิงห์หมณี

๑๙. นายสุข สว่างน้อย

๒๐. นางลี ลาเลิศ

๒๑. นายมี ศรีไพร

๒๒. นายสุทัศน์ มุขพรหม

๒๓. นายอ้าย ศรีโชค

๒๔. นายสมพร ทิพย์สุวรรณ

๒๕. นายสมพงศ์ ปั่นทอง

๒๖. นายสิน กรงทอง

๒๗. นายทองหล่อ ทิพย์สุวรรณ

๒๘. นางวสันต์ กรงทอง

๒๙. นางยุ้ย เอกปัสชา

๓๐. นางสมร เขียวแดง

๓๑. นายวินัย เย็นชื่น

๓๒. นายทัน มีสุข

๓๓. นายเจือ มีทอง

๓๔. นายประทีป แสงใส

๓๕. นายทองอยู่ กลิ้งสาธ

๓๖. นายสมหมาย ทองอ่ำ

๓๗. นายเหนียม สายทอง

๓๘. นายเกรียงศักดิ์ ทาแก้ว

๓๙. นายสมาน จันทร์พุด

๔๐. นายบุญลือ เครือตัน

๔๑. นายบุญเสริม สอนคง

๔๒. นายบุญมา เขียวแดง

๔๓. นายโชติคุณกร หาญแหน

๔๔. นางจันทร์เพ็ญ ปานพัก

๔๕. นายไพฑูรย์ มั่นมาก

๔๖. นางเรือง พึ่งจร

๔๗. นายพุดหัส การัน

๔๘. นายเจริญ อ่อนแก้ว

๔๙. นายเต็ม ทองอ่ำ

๕๐. นายพิสันต์ ทองมี

๕๑. นายจรัญ อ่อนแก้ว

๕๒. นายสมศักดิ์ แสนทวีกิจ

๕๓. นายเสนาะ แก้วพันธ์

๕๔. นางเฉลียว อ่อนแก้ว

๕๕. นายสุภาพ มีสุข

๕๖. นายทวีป สกุลนา

๕๗. นายประเศียน เครือสอน

๕๘. นายยศ ทับเรือ

๕๙. นายวิเชียร แก้วท่า

๖๐. นางประเสริฐ ชูวิทย์

๖๑. นายสุทิน มีสุข

๖๒. นางลานเท เครือคิษ

๖๓. นายทวีวัฒน์ ทำอรุณ

๖๔. นายปัญญา ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๖๕. นายหย่า ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๖๖. นายชัชวาล ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๖๗. นายชาคริต ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๖๘. นายสุวิทย์ ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๖๙. นายหลี่ ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๗๐. นายสุรเดช ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๗๑. นายมาโนช ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๗๒. นางสาววาริรัตน์ ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๗๓. นายพงษ์เพชร ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ

๗๔. นายพราน เคชทวีป

๗๕. นายพงศ์พัฒน์ ประมวล

๗๖. นายวรรณา เม่งกสิกรรม

๗๗. นายประคิษฐ์ ลวดอุปโป

๗๘. นายจรัญ เพียรราช

๗๙. นายปรีชา พระมาลัย

๘๐. นายพราน จันทรา

๘๑. นางกาหลง โชคกสิกรรม

๘๒. นายสมคิด กาญจนะ

๘๓. นายสาย ประมวล

๘๔. นางน้ำอ้อย สายแว

๘๕. นายจรัส เพียรราช

๘๖. นายวรรณา โพธิ์รอด

๘๗. นางเอิญ ทองมี

รายชื่อครูเรือนพอเพียงอาสา

๔๘. นายเยียเกา แซ่ลี

๔๙. นางบุญมี สุขโทน

๕๐. นางสาวภาวีนี ซาคารา

๕๑. นางสมบูรณ์ สังฆรักษ์

๕๒. นางสุพรรณ สอนคำ

๕๓. นางมาลี เชื้อสายมาก

๕๔. นางวรรณา เครืออ้อม

๕๕. นางสาวสมบัติ ทำนาย

๕๖. นางพยอม นิลบุรี

๕๗. นางอำพร เชื้อสายมาก

๕๘. นายโกมินทร์ สืบมาศ
๕๙. นางลลนา ชัยลังกา

๑๐๐. นายรวย สายทอง

๑๐๑. นายวีระ สิงห์พลงาม

๑๐๒. นายอคุลย์ สายการ

๑๐๓. นายทีปกรณ์ อย่างรุ่งโรจน์เชิด

๑๐๔. นายคาว แซ่ย่าง

๑๐๕. นายสังวร แซ่ม้า

๑๐๖. นายสำรวย คำพา

๑๐๗. นางปานทิพย์ ฉิมคง

๑๐๘. นายลำยง วงษ์โห้

๑๐๙. นายชูชีพ มีบุตร
๑๑๐. นายโชติ มีบุตร

๑๑๑. นายเรืองระวี ขำจั่ว

๑๑๒. นายสังเวียน ศรีลาจันทร์

๑๑๓. นายจรัส สุขคี

๑๑๔. นายวันชัย พันทิม

๑๑๕. นายพนม สิ้นสอน

๑๑๖. นางพูนศรี นุชการ

๑๑๗. นายสมนึก คงใหญ่

๑๑๘. นางกฤตติกา เพชรมา

๑๑๙. นายบุญลือ สุขวัฒน์

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นางสาวชลธิชา อ่อนแก้ว
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นายพิสาร หมื่นไกร
ที่ปรึกษาภาค	นายมงคล พนมมิตร

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐
www.pttplc.com